

Natur og klimatilpasning

Ref. ASAMU

Den 23. juli 2018

**Referat af møde i Vildtforvaltningsrådet den 19. juni 2018,
Slotholmsgade 12, mødesal C, 1216 København K**

Fra Vildtforvaltningsrådet deltog:

Jan Eriksen (formand)
Henrik Bertelsen, Landbrug & Fødevarer (næstformand)
Egon Østergaard, Dansk Ornitologisk Forening
Birgitte Heje Larsen, Dyrenes Beskyttelse
Flemming Torp, Friluftsrådet
Niels Iuel Reventlow, Dansk Skovforening
Claus Lind Christensen, Danmarks Jægerforbund
Ella Maria Bisschop-Larsen, Danmarks Naturfredningsforening
Lars Hvidtfeldt, Landbrug & Fødevarer

Fra Aarhus Universitet deltog:

Aksel Bo Madsen

Fra Miljøstyrelsen deltog:

Kontorchef Anne-Marie Vægter Rasmussen
Funktionsleder Jens Skovager Østergaard
Biolog Søren Egelund Rasmussen (under punkt 3)

Fra Miljø- og Fødevareministeriet deltog:

Kontorchef Isabella Navarro Vinten
Teamleder Mette Rask Jensen
Chefkonsulent Annette Samuelsen

Dagsorden:

- 1. Godkendelse af dagsorden (Bilag 2018-02-01)**
- 2. Endelig godkendelse af referat fra VFR-mødet den 21. marts 2018 (Bilag 2018-02-03)**
- 3. Forvaltning af dåvildt (Bilag 2018-02-03)**
- 4. Revision af forvaltningsplan for ulv (Bilag 2018-02-04)**
- 5. Status for kortnæbbet gås (Bilag 2018-02-05)**
- 6. Kommissorium for rådets ”udsætningsudvalg”.**
- 7. Jagttegnsbudget (Bilag 2018-02-07)**
- 8. Opsamling på spørgsmål om rødlistet og forvaltningsplaner**
- 9. Meddelelser**
 - **Orientering om planer for rådets tur til Holland den 20.-21. september 2018**
 - **Orientering om status for diverse bekendtgørelser**
 - **Orientering om Miljø- og Fødevareministeriets organisering af opgaver i relation til Vildtforvaltningsrådet**
- 10. Eventuelt**

Ad. 1: Godkendelse af dagsorden (Bilag 2018-02-01)

Dagsordenen blev godkendt.

Jan Eriksen indledte mødet med at orientere om møde med ministeren den 12. juni. På mødet blev der drøftet ulv, bæver og gæs. **JE** orienterede endvidere om sin genudpegning som formand for rådet for den kommende fireårs periode. Der vil gå breve ud til organisationerne med henblik på at udpege nye medlemmer fra alle rådets organisationer inden rådets møde i september. Det er tanken at eventuelt nye medlemmer skal deltage i turen til Holland i september sammen med det eksisterende råd.

Ad. 2: Endelig godkendelse af referat fra VFR-mødet den 21. marts 2018 (Bilag 2018-02-02) referat godkendt.

Resumé: Udkast til referat blev udsendt til rådet den 28. marts 2018 med frist for kommentarer den 10. april 2018. Der indkom kommentarer fra Ella Maria Bisschop-Larsen, som er indarbejdet i vedlagte udkast.

Referatet blev godkendt uden bemærkninger.

Ad. 3: Forvaltning af dåvildt (Bilag 2018-02-03)

Resumé: Den nationale hjortevildtgruppe har med udgangspunkt i det kommissorium, som rådet godkendte i juni 2017 afsluttet drøftelserne om et oplæg til forvaltning af dåvildt. Hjortevildtgruppens formand præsenterede hjortevildtgruppens forslag.

Diskussion: Svend Bichel introducerede forslaget til dåvildtforvaltning fra den nationale hjortevildtgruppe. Der er både forskelle og ligheder med problemstillingen vedrørende kronvildt. Grundlæggende er det et mål, at forholdet mellem hinde og hjorte bliver 1:1. Det vil automatisk øge den ældre hjortebestand. Jagttiden for dåer og kalve foreslås fra 1. oktober til 31. januar, og for hjorte større end spidshjorte foreslås jagttid fra 1. september til 31. januar.

Udgangspunkt er, at det er de lokale hjortevildtgrupper, der tager stilling til behov for indsats. I nogle områder kan det være, at man ønsker at sprede dåvildtet. I andre områder kan det være en fordel at holde dem samlet. Der mangler generelt basal viden om dåvildt, herunder om hvordan bestandene reagerer på forskellige forvaltningstiltag.

Der er et flertal i den Nationale hjortevildtgruppe der har den opfattelse at det er en forudsætning for en bæredygtig forvaltning af dåvildt er indførelse af et arealkrav, som ikke kan støttes af Danmarks Jægerforbund. Kravet er, at der kan skydes en hjort for hver påbegyndt 50 ha. dog altid en hjort pr. ejendom. Arealbegrænsningen gælder ikke får då og kalv, da man ønsker mulighed for jagt på disse, således at bestandene kan reguleres efter behov. Det er vigtigt, at der forvaltes på tværs af skel, da dåvildtet bevæger sig over store revirer. Der foreslås ikke forbud mod tryk- og drivjagt, da det grundet dåvildtets brunstperiode vil kollidere med jagt på øvrige arter.

Der er behov for at se på hjortevildtgruppernes struktur. Ideen er at medlemmer repræsenterer forskellige organisationer, men der er tendens til at alle medlemmer af hjortevildtgrupperne er jægere, og det skævvrider balancen.

Det foreslås, at jagttiderne evalueres hvert andet år i forhold til vildtudbyttestatistikken og bestandsestimaterne, samt at jagttiderne evalueres hvert fjerde år sammen med kronvildtet.

Udfordringen er, at der ligesom med kronvildt er behov for "opdragelse" til at skyde dåer og kalve. Eksempler viser, at det gribes forskelligt an forskellige steder i landet, men hidtil med begrænset succes.

Aksel Bo Madsen bemærkede, at der mangler en udredning om bestandssammensætning og adfærd for dåvildt – som der er udarbejdet for kronvildt.

Claus Lind Christensen bekræftede, at DJ ikke kan medvirke til arealkrav af principielle grunde. CLC mener det er vigtigt, at der ses på en toårs cyklus, at de

forskellige processer tænkes sammen og at det overvejes, hvordan strukturen skal være i fremtiden, da Danmarks Jægerforbund ser arbejdet regionalt/lokalt som en løsning på de forvaltningsmæssige udfordringer. Her er Danmarks Jægerforbund af den opfattelse, at det regionale/lokale arbejde er løsningen frem for et arealkrav.

Jan Eriksen opsummerede, at der med dette nye forslag lægges vægt på ændret adfærd. Der lægges op til en større regional autonomi, og der er åbenlyst behov for en evaluering af de regionale hjortevildtgrupper, som har fungeret 14 år uden evaluering, herunder af om organisationerne er retmæssigt repræsenteret.

Ella Maria Bisschop-Larsen takkede for oplægget og erklærede sig enig i indstillingen. Det er ikke helt klart hvad det betyder for bestanden, hvis der skydes en hjort på alle ejendomme. Desuden savnes der forklaring på, at der ikke fastsættes begrænsning på afskydning af dåer og kalve. Med hensyn til sammensætningen af hjortevildtgrupperne bemærkede **EMB**, at deltagerne i grupperne forventes at have en jagtinteresse, hvilket afholder mange DN'ere fra at gå ind i arbejdet. Der er derfor behov for et klart kommissorium for repræsentanternes rolle i de regionale grupper.

Birgitte Heje Larsen anførte, at der er forskel på drivjagt og trykjagt, og at Dyrenes Beskyttelse er imod drivjagter. Hertil svarede **Svend Bichel**, at de to jagtformer har noget overlap, men at hensigten er at bremse for jagt på hjorte men ikke på andre arter.

Flemming Torp takkede ligeledes for forslaget men ønskede svar på, hvilke forslag Danmarks Jægerforbund har for at løse de problemer, som løses med arealkravet. **FT** så gerne at der var flere redskaber og spurgte til erfaringerne i de andre nordiske lande.

Henrik Bertelsen argumenterede for at der holdes fast i arealkravet, som vil sikre den lille mands jagt. Det er et problem, at der ikke skydes nok kalve, og der må gøres en aktiv indsats for at sætte det i gang.

Claus Lind Christensen svarede, at der skal være fokus på at ændre menneskelig adfærd, han argumenterede for at den store debat i forbindelse med forvaltning af kronvildt havde flyttet noget blandt jægerne. Der er brug for at se på organisering, herunder hvordan data samles ind. Problemet med dåvildtet kan klares regionalt ud fra en national ramme uden arealkrav, men det kræver kortere jagttid nogen steder. I Sverige og England reguleres jagten på dåvildt gennem jagttider og ikke arealkrav. Anvendelse af et så vidtgående instrument som arealkrav kræver mere faglig viden, hvilket ikke er tilvejebragt på nuværende tidspunkt i relation til indførelsen af et arealkrav

Birgitte Heje Larsen spurgte om det havde været overvejet at stille krav om, at man skal have skudt en då for at kunne skyde en hjort, og **Ella Maria Bisschop-Larsen** foreslog at man kunne have en fredsperiode for hjorte over et antal år fx 3 år, hvor man kunne skyde dåer og kalve.

Niels Iuel Reventlow bemærkede, at der er stor forskel på dåvildt og kronvildt, idet dåvildtet er sværere at skyde, og bestanden er i en eksplosionsagtig vækst.

Jan Eriksen opsummerede holdningerne i rådet i forhold til det fremlagte forslag.
- Der er bred opbakning til jagttiden på då, kalv og spidshjort

- Der er bred opbakning til forslag om jagttid på hjorte større en spidshjort
- Der er bred opbakning til anbefaling om fyldestgørende indberetning
- Der er bred opbakning til en evaluering hvert andet år
- Der er bred opbakning til forbud mod udbragt fodring med kraftfoder og valset korn
- Der er opbakning af alle med undtagelse Danmarks Jægerforbund til det foreslåede arealkrav.

Lars Hvidtfeldt bemærkede, at det kan være vanskeligt at forhindre dåvildt i at tilgå foder, som er udbragt til fasaner og råvildt. Hertil svarede **Miljøstyrelsen**, at der findes løsninger, så man kan styre adgangen til fodret.

Jan Eriksen takkede for forslaget og debatten og tilkendegav, at forslaget via Miljø- og Fødevareministeriet vil blive formidlet videre til ministeren.

Ad. 4: Revision af forvaltningsplan for ulv (Bilag 2018-02-04)

Resumé: Miljø- og fødevareministeren har besluttet, at den gældende forvaltningsplan for ulv fra 2014 skal revideres i lyset af, at der siden foråret 2017 har været etableret og ynglende ulvepar i Danmark. Et første udkast til revision af forvaltningsplanens kapitel 7 om forvaltning af ulv i Danmark blev drøftet på møde i rådets ulvegruppe den 9. april. Der indkom efterfølgende kommentarer til udkastet, som Miljøstyrelsen siden har forsøgt at indarbejde, samtidigt med at styrelsen har revideret forvaltningsplanens øvrige kapitler med bidrag fra DCE. Med henblik på at drøfte dette samlede udkast til forvaltningsplan holder rådets ulvegruppe møde den 18. juni 2018. Da mødet af praktiske grunde må afholdes dagen inden VFR-mødet, vil rådets medlemmer modtage udkast til forvaltningsplan fra Miljøstyrelsen parallelt med at det sendes til ulvegruppen.

Da der i offentligheden og i pressen har været relativt stort fokus på revision af begrebet ”problemulv”, har der været arbejdet mere indgående hermed i Miljø og Fødevareministeriet, og der vil blive fremsendt et særskilt oplæg herom.

Diskussion: Jan Eriksen opsummerede situationen med at der var planlagt møde i rådets ulvegruppe den 8. april, som blev aflyst i afventning af en ændret definition af problemulv, som ministeren havde valgt at trække ind i ministeriet. I erkendelse af, at problemstillingerne vedrørende ulveforvaltning har stor politisk tyngde vil det være rigtigst at fortsætte behandlingen af den reviderede forvaltningsplan i selve rådet. Der bliver derfor afholdt ekstraordinært møde den 3. juli kl. 9.00 - 13.00. Det vil være en fordel, hvis eventuelle spørgsmål til teksten så vidt muligt rejses inden mødet, da rådet er presset tidsmæssigt.

Ella Maria Bisschop-Larsen fandt at der også er faglige aspekter i problemulve-definitionen og at det er et brud på traditionen, hvis rådet ikke kan diskutere definitionen af problemulve.

Jan Eriksen svarede, at det er ministeriet der definerer de juridiske rammer, og at rådets arbejde med ulve foregår indenfor disse rammer.

Lars Hvidtfeldt tilkendegav, at Landbrug & Fødevarer ville forbeholde sig ret til at udfordre de rammer, ministeriet definerer, da man er bekymret for, at ministeriet ikke er gået langt nok i sin tolkning af EU-reglerne. **LF** bad om, at materialet til mødet den 3. juli udsendes senest tirsdag den 26. juni (morgen).

Annette Samuelson tilkendegav, at ministeriet ville bestræbe sig på at overholde denne frist, og at der ville blive udsendt et samlet udkast til forvaltningsplan, samt et specifik afsnit om problemulv, som skal indgå i forvaltningsplanen.

Ad. 5: Status for kortnæbbet gås (Bilag 2018-02-05)

***Resumé:** Rådet har siden vedtagelse af forvaltningsplanen for kortnæbbet gås i AEWAs, den internationale vandfugleaftale, fulgt udviklingen i bestanden af kortnæbbet gås. Aksel Bo Madsen redegjorde på mødet for resultatet af de seneste bestandstællinger.*

***Diskussion:** Aksel Bo Madsen* præsenterede det udsendte notat som konglomerat af to rapporter. Som det fremgår, er der talt 67.000 individer, mens et estimat vurderer bestanden til 80.000 gæs. Der er nedlagt 11.400 gæs – sidste år godt og vel 16.000. Da bestanden forventes at stige igen på grund af god sæson på Svalbard, lægges der op til, at der nedlægges 27.000 gæs i år. Der er derfor behov for at opretholde januarjagten.

Jan Eriksen slog fast, at udviklingen i bestandstallene bekræfter, at der er godt at rådet følger udviklingen og fandt det interessant, at gæssene tilsyneladende har ændret vaner (flere opholder sig i Vadehavsområdet).

Claus Lind Christensen og Egon Østergaard fandt det bekymrende, at der er så stor usikkerhed i tallene, og at der nu tages nye beregningsmetoder i brug og ønskede det belyst, hvordan den nye beregningsmetode afviger fra den gamle.

Claus Lind Christensen gjorde opmærksom på at der kan komme en diskussion om jagt på kortnæbet gæs i februar, såfremt bestanden ikke bringes ned.

Aksel Bo Madsen lovede at bringe dette spørgsmål videre.

Jan Eriksen konkluderede, at rådet foreløbigt anbefaler at fastholde januarjagten og at en evaluering baseret på flere års opgørelser passende kan finde sted i 2020.

Ad.6: Kommissorium for rådets ”udsætningsudvalg” (Bilag 2018-02-06)

***Resumé:** Som en del af rådets samlede vedtagelse af indstilling om biotopplaner og udsætning af fasaner på rådets møde i juni 2017 blev det besluttet, at rådet skal nedsætte et udsætningsudvalg, som skal følge implementeringen af de nye udsætningsregler. Flemming Torp har i samarbejde med rådets formand udarbejdet forslag til kommissorium for dette udvalg.*

***Diskussion:** Flemming Torp* præsenterede forslaget til kommissorium og foreslog at udvalget kommer til at bestå af de personer, der sad i udsætningsgruppen. Der vil

senere blive gjort status for, hvor langt implementeringen af udsætningsforliget er kommet.

Ella Maria Bisschop-Larsen, Egon Østergaard og Claus Lind Christensen rejste spørgsmål til de konkrete arbejdsopgaver, som er beskrevet i kommissoriet og ønskede uddybninger.

Flemming Torp svarede, at opgavernes nærmere indhold fremgår af selve udsætningsforliget, og **Jan Eriksen** konkluderede, at forligsteksten vedlægges som bilag til kommissoriet.

Birgitte Heje Larsen tilkendegav, at Dyrenes Beskyttelse gerne vil være med i udvalget.

Claus Lind Christensen understregede behovet for at kommunikere de nye regler ud til jægerne. DJ arbejder aktivt med kommunikation, men Miljøstyrelsen bør også gøre en indsats.

Ad. 7: Jagttegnsbudget (Bilag 2028-02-07)

Resumé: Til dette møde blev der til orientering fremlagt oversigt over det samlede jagttegnsbudget for 2018. Der var forud for mødet indkommet tre spørgsmål som blev besvaret skriftligt.

Diskussion: **Anne Marie Vægter-Rasmussen** forklarede, at styrelsen nu havde valgt at opgøre midlerne på en ny måde, der afspejler formålet med udgiften og oplyste om, at der endnu ikke var givet grønt lys for anvendelse af reserven, hvilket betyder, at det er usikkert, om der bliver udbudt en pulje til projekter som sidste år.

Claus Lind Christensen kvitterede for den nye måde at opgøre budgettet på. Men efterlyste klarere definition af, hvad der er forskning, og hvad der er artsforvaltning mm.

Ella Maria Bisschop-Larsen kvitterede også for den nye opgørelsesmetode og beklagede, at der muligvis ikke er penge til udbud af projekter udover de 400.000 kr., der fremgår af budgettet. **EMB** bemærkede, at der er afsat store midler til arbejdet med biotopplaner.

Flemming Torp spurgte til, om der er afsat midler til at afprøve nye ting i forbindelse med de nye bekendtgørelser der er på vej, herunder de nye skydeprøveregler.

Jens Skovager Østergaard svarede, at Miljøstyrelsen ikke umiddelbart ser behov for mere viden på dette område, hvor der er stor viden i forvejen.

Lars Hvidtfeldt og Claus Lind Christensen anførte, at udgifter til ulvesikring af hegn bør finansieres over finansloven, hvilket rådet også tidligere har indstillet.

Birgitte Heje Larsen fandt det ikke rimeligt at nyjæger-jagter finansieres af offentlige midler og efterlyste projekter om forstyrrelser i forbindelse med friluftaktiviteter.

Jan Eriksen konstaterede afsluttende, at rådet afventer afklaring om pulje til projektmidler.

Ad. 8: Opsamling på spørgsmål om rødlistet og forvaltningsplaner (Bilag 2018-02-08)

Resumé: I forbindelse med diskussioner under punktet om evaluering af jagttidsforhandlingerne på rådets møde i marts 2018 opstod der spørgsmål om omfang og status for forskellige rødlistet og om status med hensyn til forvaltningsplaner, nationalt og i EU.

Med henblik på afklaring havde Miljø- og Fødevarerministeriet udarbejdet et kort notat om rødlistet samt en oversigt over eksisterende forvaltningsplaner.

Diskussion: Jan Eriksen kvitterede for notat om rødlistet og oversigt over forvaltningsplaner, men ønsker, at det angives hvornår forvaltningsplanerne løber ud.

Ella Maria Bisschop-Larsen så gerne, at notatet klart angiver om en given art desuden er rødlistet, samt om arten er omfattet af en international forvaltningsplan. Det foreliggende notat anskueliggør ikke i hvilket omfang rødlistede arter er omfattet af en forvaltningsplan og dermed en forvaltningsmæssig indsats.

Egon Østergaard kvitterede også for oversigterne, men ønskede det uddybet, hvad rødlisterne anvendes til, og hvilken status de har, når de ikke har juridisk status.

Lars Hvidtfeldt ønskede, at det når man anvender rødlistet i forvaltningen, klart fremgår hvilke rødlistet, der anvendes, og at hvis listerne opdateres så afspejles det også i f.eks HNV kortlægningen. **LH** anførte videre, at der er stærkt brug for en forvaltningsplan for bæver, som udgør et stigende problem.

Jens Skovager Østergaard svarede, at det kan være lidt vanskeligt at sige, hvornår forvaltningsplaner udløber, da det ikke altid er defineret i den enkelte plan. Nogle af EU-forvaltningsplanerne er udløbet. AEWA forvaltningsplan er normalt ti-årige. Der er ikke tradition for at rødlistet anvendes som forvaltningsredskab, men den indgår som delredskab f.eks. som grundlag for biodiversitetskortet. I forbindelse med jagttider er drøftelserne baseret på vurderinger fra DCE om jagten er bæredygtig, hvilket betragtes som afgørende.

Flemming Torp opfordrede til at rådet tager fat på nogle af problemarterne og at der lægges en langsigtet plan for arbejdet.

Niels Iuel Reventlow fandt det nyttigt at rådet har diskussionen af hvordan forvaltningsplaner og rødlistet anvendes.

Jan Eriksen konkluderede at oversigterne er en god begyndelse og at rådet i december 2018 vil drøfte en plan for arbejdet med arter (jagtbare og rødlistede) for de næste fire år.

Ad. 9: Meddelelser

- Orientering om planer for rådets tur til Holland den 20.-21. september 2018

Annette Samuelsen orienterede kort om foreløbige planer for turen til Holland. Der forsøges arrangeret besøg hos myndigheder i Friesland-området for at høre om gåseforvaltning, og der forsøges arrangeret møde med myndigheder i Schipol Lufthavn om regulering af fugle. Der vil være afgang torsdag den 20. september morgen og hjemkomst fredag den 21. september sen eftermiddag.

Niels Iuel Reventlow foreslog, at der også søges arrangeret orientering om hollandsk rewilding-projekt.

- Orientering om status for diverse bekendtgørelser

Isabelle Navarro Vinten orienterede om rækken af bekendtgørelse hvoraf nogle følger af ændring af jagt- og vildtforvaltningsloven fra 2017. Jagttidsbekendtgørelsen og vildtskadebekendtgørelsen har været i høring og der er indkommet hhv. 18 og 17 høringssvar. Bekendtgørelserne træder i kraft den 1. juli. Bekendtgørelse om jagt med rovfugle har ligeledes været i høring, og der er indkommet 11 høringssvar. Disse behandles for øjeblikket. Som en konsekvens af den nye rovfuglebekendtgørelse, er det besluttet også at ændre fugleholdsbekendtgørelsen, så der kan opdrættes hjemmehørende rovfugle. Det forventes at bekendtgørelse om buejagt kommer i høring over sommeren og vil være på plads inden jagttiden begynder. Endeligt nævnte **INV**, at ministeriet er i gang med at justere reglerne for skydeprøver.

- Orientering om Miljø- og Fødevareministeriets organisering af opgaver i relation til Vildtforvaltningsrådet (ingen bilag)

Isabelle Navarro Vinten orienterede om at udflytning af Miljøstyrelsen og deling af styrelsen indebar, at opgaver i relation til lovarbejde og ministerbetjening er flyttet til departementet pr. 16. april 2018. Sekretariatet for Vildtforvaltningsrådet er ligeledes flyttet til departementet. Annette Samuelsen vil fra 1. august 2018 skifte job tilbage til Miljøstyrelsen og sekretærfunktionen overtages af Mette Rask Jensen.

Ad. 10: Eventuelt

- **Egon Østergaard** takkede for den udsendte oversigt over reguleringstilladelser, men efterlyste en oversigt over flere år (fire år) som rådet tidligere har modtaget.
- **Ella Maria Bisschop-Larsen** spurgte til regulering af sangsvane, landsvale og bysvale.

Jens Skovager Østergaard svarede, at reguleringstilladelser til svaler formentlig er givet af hygiejniske grunde, og sangsvane pga. markskader.

- **Ella Maria Bisschop-Larsen** spurgte til reglerne vedrørende fratagelse af retten til jagttegn på baggrund af artikler på de sociale medier om, hvordan man kan slå ulve ihjel.

Anne Marie Vægter-Rasmussen svarede, at man kan frakende jagttegn ved dom eller Miljøstyrelsen skal nægte at udstede jagttegn, hvis en person er dømt i en straffesag, som gør at der ikke bør udstedes et jagttegn. Når der udstedes jagttegn forhører Miljøstyrelsen sig derfor hos kriminalregistret om der kan udstedes jagttegn til den pågældende. Miljøstyrelsen får ikke begrundelse, hvis det ikke er tilfældet.

- **Henrik Bertelsen** nævnte, at der som opfølgning på drøftelse på VFR-mødet i december 2017 havde været afholdt møde om kirkeuglen og bad om at få dette på dagsordenen for det ekstraordinære Vildtforvaltningsrådsmøde den 3. juli.
- **Birgitte Heje Larsen** ønskede information om vildsvinehegnet.

Anne-Marie Vægter Rasmussen svarede, at Miljøstyrelsen er i gang med at behandle ansøgning fra Naturstyrelsen om etablering af hegnet.